

Årsplan

Arena 9 er delt opp i tre deler basert på de tverrfaglige temaene og har følgende titler:

Del 1: **Individ og samfunn** kapittel 1–3

Del 2: **Demokrati og deltakelse** kapittel 4–9

Del 3: **En bærekraftig verden** kapittel 10–12

Denne årsplanen følger boka kronologisk.

I boka innledes hvert kapittel med læringsmål som er laget med utgangspunkt i kjerneelementene i læreplanen. I denne årsplanen har vi trukket fram det **kjerneelementet og kompetansemålet** som er lagt til grunn for hvert enkelt kapittel, men ofte har kapitlene relevans for flere av kjerneelementene og overlapper i kompetansemål. Kjerneelementene Undring og utforskning og Samfunnskritisk tenking og sammenheng er gjennomgående innhold uavhengig av tema, og derfor er de ikke nevnt spesifikt i årsplanen. Vi anbefaler å bruke kapittel 1 i *Arena 8* om kildekritikk som verktøy gjennom hele året, og vektlegge bruk av samfunnsfaglige metoder i undervisningen.

I kolonnen **vurdering** har vi gitt forslag til muntlige, skriftlige, praktiske og digitale vurderingssituasjoner. Læreboka har flere oppgaver som kan brukes til vurdering. Kapittelprøvene har vurderingsskjema og du finner dem på lærersidene til *Arena 8–10 digital* på Aunivers.no. På Aunivers.no finner du også **tverrfaglige opplegg**. Kolonnen **aktuelt** inneholder dagsaktuelle saker som kan snakkes om eller jobbes med i klassen. Årsplanen dekker 36 av skoleårets uker i tilfelle behov for justering og bortfall av undervisning.

Tid	Aktuelt	Kjerneelement og kompetansemål	Kapittel	Vurdering
6 uker Aug - sept	Internasjonal dag til minne om ofrene for terrorisme 21.8 Internasjonal dag for demokrati 15.9	<p>Identitetsutvikling og fellesskap</p> <p>Reflektere over likskapar og ulikskapar i identitetar, levesett og kulturuttrykk og drøfte moglegheiter og utfordringar ved mangfald.</p> <p>Utforske og reflektere over eigne digitale spor og høvet til å få sletta spora og å verne om retten ein sjølv og andre har til privatliv, personvern og opphavsrett.</p> <p>Reflektere over korleis identitet, sjølvbilete og eigne grenser blir utvikla og utfordra i ulike fellesskap, og presentere forslag til korleis ein kan handtere påverknad og uønskte hendingar.</p> <p>Beskrive sentrale lover, reglar og normer og drøfte kva konsekvensar brot på desse kan ha for den enkelte og for samfunnet på kort og lang sikt.</p>	<p>1. Psykisk helse, ungdomstid og rusmidler – ditt liv, dine grenser, dine valg</p> <p>2. Seksualitet – ditt liv, dine grenser, dine valg</p>	<p>Kapittelprøve</p> <p>Oppgave 3 på s. 54 og oppgave 7 på s. 55 kan brukes som vurdering.</p>
3 uker Okt	Kunngjøring Nobels fredspris Verdensdagen for psykisk helse 10.10 Verdens matvaredag 16.10	<p>Identitetsutvikling og fellesskap Demokratiforståing og deltaking</p> <p>Utforske og beskrive korleis menneske- og urfolksrettar og andre internasjonale avtalar og samarbeid har betydning for nasjonal politikk, livet til menneske, likestilling og likeverd.</p> <p>Gjere greie for fornorsking av samane og dei nasjonale minoritetane og uretten dei har vore utsette for, og reflektere over kva konsekvensar det</p>	<p>3. Samisk eller norsk – om identitet, stolthet og skam</p>	<p>Vær kreativ- oppgaven s. 67 kan brukes som vurdering</p> <p>Kapittelprøve</p>

		har hatt og har på individ- og samfunnsnivå.		
6 uker Okt – nov	FN-dagen 24.10 Berlinmurens fall 9.11	<p>Demokratiforståing og deltaking</p> <p>Drøfte korleis framstillingar av fortida, hendingar og grupper har påverka og påverkar haldningane og handlingane til folk.</p> <p>Reflektere over korleis menneske har kjempa og kjempar for endringar i samfunnet og samstundes har vore og er påverka av geografiske forhold og historisk kontekst.</p> <p>Gjere greie for årsaker til og konsekvensar av sentrale historiske og notidige konflikhtar og reflektere over om endringar av nokre føresetnader kunne ha hindra konfliktane.</p> <p>Utforske korleis teknologi har vore og framleis er ein endringsfaktor, og drøfte innverknaden teknologien har hatt og har på enkeltmenneske, samfunn og natur.</p>	<p>4. Nasjonalisme – samhold, konflikt og undertrykkelse</p> <p>5. Første verdenskrig – årsaker og konsekvenser</p>	<p>Oppgave 2 s. 104 og oppgave 6 s. 106 kan brukes til vurdering</p> <p>Kapittelprøver</p> <p>Oppgave 3 s. 128 kan brukes til vurdering</p>
6 uker Des – jan	Menneskerettighetsdagen 10.12 Utdeling av Nobels fredspris 10.12 Den internasjonale	<p>Demokratiforståing og deltaking</p> <p>Gjere greie for årsaker til og konsekvensar av sentrale historiske og notidige konflikhtar og reflektere over om endringar av nokre føresetnader kunne ha hindra konfliktane.</p> <p>Drøfte korleis framstillingar av fortida, hendingar og grupper har påverka og påverkar haldningane og handlingane til folk.</p>	<p>6. Mot en ny storkrig – mellomkrigstid og annen verdenskrig</p> <p>7. Okkupert – mellomkrigstiden og annen verdenskrig i Norge</p>	<p>Kapittelprøve</p> <p>Oppgave 6 s. 168 kan brukes til vurdering</p>

	Holocaustdagen 27.1	<p>Reflektere over korleis menneske har kjempa og kjempar for endringar i samfunnet og samstundes har vore og er påverka av geografiske forhold og historisk kontekst.</p> <p>Gjere greie for årsaker til og konsekvensar av terrorhandlingar og folkemord, som holocaust, og reflektere over korleis ekstreme haldningar og ekstreme handlingar kan førebyggjast.</p>		Kapittelprøve
3 uker Feb	Samenes nasjonaldag 6.2 Verdens dag for sosial rettferdighet 20.2	<p>Demokratiforståing og deltaking</p> <p>Utforske og beskrive korleis menneske- og urfolksrettar og andre internasjonale avtalar og samarbeid har betydning for nasjonal politikk, livet til menneske, likestilling og likeverd.</p> <p>Gjere greie for årsaker til og konsekvensar av sentrale historiske og notidige konflikhtar og reflektere over om endringar av nokre føresetnader kunne ha hindra konfliktane.</p> <p>Reflektere over korleis menneske har kjempa og kjempar for endringar i samfunnet og samstundes har vore og er påverka av geografiske forhold og historisk kontekst.</p>	8. Mot en bedre verden – FN og internasjonalt samarbeid	<p>Kapittelprøve</p> <p>Oppgave 3 s. 184 egner seg som vurderingsarbeid, enten skriftlig eller muntlig. Kan løses individuelt eller i grupper</p>
6 uker Mar – apr	Kvinnedagen 8.3 Verdens vanndag 22.3	<p>Demokratiforståing og deltaking Berekraftige samfunn</p> <p>Drøfte korleis framstillingar av fortida, hendingar og grupper har påverka og påverkar haldningane og handlingane</p>	9. Kampen om Afrika – kappløp om ressurser og kolonier	Utforsk-oppgaven på s. 205 egner seg godt til vurdering. Elevene kan eventuelt lage en muntlig

	<p>Earth hour</p> <p>Invasjonen av Norge 9.4</p>	<p>til folk.</p> <p>Utforske korleis teknologi har vore og framleis er ein endringsfaktor, og drøfte innverknaden teknologien har hatt og har på enkeltmenneske, samfunn og natur.</p> <p>Reflektere over korleis menneske har kjempa og kjempar for endringar i samfunnet og samstundes har vore og er påverka av geografiske forhold og historisk kontekst.</p> <p>Samanlikne korleis politiske, geografiske og historiske forhold påverkar levekår, busetjingsmønster og demografi i forskjellige delar av verda i dag.</p> <p>Gjere greie for årsaker til og konsekvensar av sentrale historiske og notidige konflikhtar og reflektere over om endringar av nokre føresetnader kunne ha hindra konfliktane.</p>	<p>10. Fattigdom og rikdom i verden – store forskjeller</p>	<p>presentasjon i stedet for en fagtekst.</p> <p>Oppgave 5 s. 232 kan brukes til vurdering. Her vil elevene få mulighet til å vise forståelse for både historiske, politiske og geografiske årsaker til levekårsforskjeller.</p> <p>Kapittelprøver</p>
<p>3 uker</p> <p>Apr – mai</p>	<p>Arbeidernes dag 1.5</p> <p>Frigjøringsdagen 8.5</p>	<p>Berekraftige samfunn</p> <p>Utforske korleis teknologi har vore og framleis er ein endringsfaktor, og drøfte innverknaden teknologien har hatt og har på enkeltmenneske, samfunn og natur.</p> <p>Samanlikne korleis politiske, geografiske og historiske forhold påverkar levekår, busetjingsmønster og demografi i forskjellige delar av verda i dag.</p>	<p>11. Internasjonal handel – verden knyttes tettere sammen</p>	<p>Oppgave 5 på s. 256 på oppgavesidene egner seg å bruke til en skriftlig eller muntlig vurderingssituasjon.</p> <p>Kapittelprøve</p>

		Beskrive ulike dimensjonar ved berekraftig utvikling og korleis dei påverkar kvarandre, og presentere tiltak for meir berekraftige samfunn.		
3 uker Mai – jun	Grunnlovsdagen 17.5 Internasjonal dag for biologisk mangfold 22.5 Verdens miljødag 5.6	<p>Berekraftige samfunn</p> <p>Vurdere korleis arbeid, inntekt og forbruk kan påverke personleg økonomi, levestandard og livskvalitet</p> <p>Utforske korleis teknologi har vore og framleis er ein endringsfaktor, og drøfte innverknaden teknologien har hatt og har på enkeltmenneske, samfunn og natur</p> <p>Samanlikne korleis politiske, geografiske og historiske forhold påverkar levkår, busetjingsmønster og demografi i forskjellige delar av verda i dag</p> <p>Beskrive ulike dimensjonar ved berekraftig utvikling og korleis dei påverkar kvarandre, og presentere tiltak for meir berekraftige samfunn</p>	12. Arbeid, inntekt og forbruk – små og store valg	Oppgave 4, 5 og 6 s. 276 og 277 kan brukes til vurdering. Kapittelprøve